Baş muharriri: Esat Adil Müstecabi
Yıl: 1 — 10 KURUŞ — Sayı: 3
Mektup ve telg adresi: Posta kutusu 519 İstanbul
İdare: Cağaloğlu Çukur Han No: 4
9 Temmuz SALI 1946

GERÇEK

(Emeğe Hak, Emekçiye Hürriyet)
HALK DAVASI GÜDER, SİYASİ SABAH GAZETESİ

T.S.P. seçim beyannamesi

Türkiye sosyalist partisi merkez icra komitesi dün gece olağanüstü bir toplantı yaparak seçim beyannamesini hazırlamıştır. Bu beyanname yarın neşredilecektir.

Başbakan Şükrü Saracoğlu dün gece saat yirmide radyoda verdiği nutkunda dedi ki:

"Saracoğlu, senin bu yapılan işlerde ve yaratılan eserlerde ne hissen vardır?"

"Biz sizin yalnız vicdanlarınızdan gelen oyları ve yalnız bunları istiyoruz"

Altı ok Türk Milletinin bağrına saplanmış birer hançer değil, gençliğe rehberlik eden birer meşaledir

Ankara, 8 (A.A.) — Başbakan Şükrü Saracoğlu bu akşam saat 20 de radyoda aşağıdaki nutku irad etmiştir:

Arkadaşlar:

«Biz Türk çocukları bir medeniyet ve imparatorluk kurmuş adsız kahramanların adsız çocuklarıyız. Hemen ilâve edeyim: Bugün memleketimizde yabancıların ve komşularımızın toprağına dikilmiş bir tek göz yoktur. Aynı teminatın komşularımız tarafından da bize verileceğine inanmaya çalışıyoruz.»

Bundan sonra Saracoğlu, Osmanlı imparatorluğunun yıkılışının ve milli hareketin tarihçesini yaparak şunları söylemiştir.

Mustafa Kemal ve arkadaşları, iktisadi, içtimai ve mali sahalarda derin ve geniş devrim hareketlerine hazırlanıyordu. Bu hazırlanmalar etrafındaki konuşmalar halk partisinin temellerini attı. Bu parti süratle işlere başladı. Yirmi küsûr yıl içinde pek çok işler yaptı. Padişah koğuldu, yeni rejim kuruldu, laiklik ilân edildi, fes yerini şapkaya bıraktı. Türk harfleri ve garp kültürü kabul edildi. Üniversiteler, fakülteler ve okullar çoğaldı ve bu ilim yuvalarında okuyan öğrencilerin sayısı ise 340.103 den 1.523.297 ye yükseldi. Güzel bir Ankara şehri yaratıldı. Diğer şehirlerimiz ve köylerimiz de birer derece daha iyileşti, halkımızın içtimai seviyesi yükseldi.

Dün gece radyoda mühim bir nutuk veren Başbakan Saracoğlu Mareşal Çakmak'la bir arada

Biz bir taraftan bu siyasi, içtimai ve iktisadi hamleleri yaparken, diğer taraftan, memleket içinde yaptıklarımızı ve yapacaklarımızı gösteren geniş fikir ve hareket cereyanları kökleşti. Ve böylece birlik ve beraberlik hareketleri görülmeye başladı. Bunlardan da altı ok dediğimiz parti doktrini doğdu.

İnandığımız ve iman ettiğimiz bu doktrine göre halk partisi halkçıdır. Bu sıfatla halk menfaatiyle karşılaşan menfaatler olursa biz halkın lehine bir yol tutarız.

Halk partisi cumhuriyetçidir, kafasında bundan başka bir rejim bulunan her fert sadece mürtecidir.

Halk partisi inkilâpçıdır, fikirde ve maddede yeni yeni hamleler yapmak lâzım olunca, toprak kanununda olduğu gibi, onu yapmak için tereddüt etmeyiz.

Halk partisi milliyetçidir, yani Türktür. Ben Türküm diyen adama Türk muamelesi, ben Türk değilim diyen adama da sadece misafir muamelesi yapılır.

Halk partisi devletçidir, yani halkın malı sayılan varlıkları ödeyerek devlete mal eder. Ormanlar, madenler, merkez ban

(Devamı 4 üncüde)

Yollarınızı şaşırmayınız!

Esat Adil

Muhalefet partilerinden bilhassa demokrat parti Cumhuriyet halk partisinin bir fraksiyonu olarak meydana çıkmış ve bir iktidar partisi olmak iddiası ile de seçime iştirak kararı vermiş bulunuyor.

Seçim ve mücadele heyecanları içinde sorulub cevaplandırılmamış olan bir suali sormak ve cevap aramak lüzumunu duyduk.

Bu sual şudur: Demokrat partinin gerek kurucuları, gerek vilâyet heyetlerinin mühim bir kısmı C. H. Partisinin ideolojisini yıllarca benimsemiş ve bu ideolojinin milli hayata tatbik edilişinde rol almış şahsiyetler değil midir.

Buna menfi cevab vermek için ortada hiç bir delil ve sebeb yoktur. Esasen demokrat parti programı da iktisadi devletçilik prensibi müstesna C. H. Partisi programından ideolojik olarak farksızdır.

Kendilerini Atatürkçü ilân eden demokratlar Atatürkün en inkilâpçı tarafı olan etatizmi nasıl oluyor da ret ve inkâr edebiliyorlar? Bugün şahidi olduğumuz D. P. ve C. H. P. kavgasını ancak şahsi görüş, iktiras ve iktidar kavgası olarak vasıflandırmaya ve geniş halk kütlelerinin bu kavgaya niçin katıldıklarını anlamadığınızı açıklamaya mecburuz.

Eğer halk kölelerinin C. H. P. ile hesaplaşmak, uzun yıllar çektiklerinin mesullerinden hesap sormak istiyorlarsa, bu işe hesap vermekle mükellef olanları memur etmesi aklın alacağı bir hareket değildir.

Bizce, millete hesap vermek mecburiyetinde olanlar yalnız C. H. partisi şefleri değil aynı zamanda D. P. şefleri dir de.

Şöhret ve para, bazı partileri belki diğerlerinden daha çabuk teşkilâtlanıp kuvvetlenmeye âmil olmuştu. Fakat bu kuvvet bir hak ve bir milli tem[sil] manası ifade edemez. Çünkü milyonlarca yoksul köylü[...] [...] burjuvazinin milli ve sınıfi menfaatleri her iki partinin ideolojik bünyesi haricindedir.

İşte asıl mesele budur. Ve bu mesele emekçi halk kütlelerinin aldanmadan ve aldatılmaktan kendilerini korumalarıdır.

Madem ki sınıf esası esasına dayanan partiler kurulmuştur, herkesin kendi sınıfi menfaatini temsil eden parti saflarında yer alması kadar tabii ve zaruri ne olabilir?

Barış konferansında uzlaştırıcı teklif

Davetiye meselesi hallediliyor

Paris, 8 (A.A.) — M. Bidault, kendi teşebbüsü ile bugün öğleden sonra dört dış işleri bakanını Fransız heyeti bürolarında bir araya toplayan hususi oturumda, barış konferansının çalışma usul ve şekli hakkında ara bulucu bir anlaşma teklifini ileri sürmeği tasavvur etmektedir. Fransız heyeti ile yakından teması bulunan mahfiller, geçen haftadanberi aranılan uzlaşma zemininin bu teklif ile tahakkuk edeceğine kuvvetle kanidirler. Böyle olduğu takdirde, hususi oturumun müsait neticeleri, dış işleri bakanlarının bu gece yapacakları genel oturum sonunda ilân edilecektir.

*

Paris, 8 (A.A.) — Bugün öğleden sonra Luxenburg sarayında Fransız heyeti bürolarında yapılan hususi bir oturum, barış konferansına iştirâk edecek devletlere gönderilecek davetiyeler meselesile konferansın takib edeceği şekil ve usüller işi etrafında cereyan etmiştir. Görüş teatileri oldukça güçlükler arzetmiştir. Bununla beraber, saat 20,20 de başlayan genel oturumda bir neticeye varılacağı ümit edilmektedir.

*

Tahran, 8 (A.A.) — İran hükûmeti Paris barış konferansına iştirak talebinde bulunmuştur. Bu husus da Tahrandaki beş devlet büyük elçilerine tevdi edilen notda şöyle denilmektedir: «İran Almanya ve Japonyaya harp ilân etmiş ve bu yüzden çok büyük kayıp ve zararlara uğramıştır.»

?

Türkiyenin biricik radyo istasyonu sabık biricik partinin inhisarı altındadır.

Bu yüzden milli kalkınma partisi de hayırsız adada istasyon kurmaya koşuyor.

Her ikisi de hayırsız olan bu istasyonların kime hayırı olacak!

★

Ankara cinayeti davasında

Ankara Valisi de dinlendi

Ankara, 8 (Gerçek) — Ankara cinayetinin Boluda muhakemesinde istinale suretiyle ifadelerinin alınmasına lüzum görülen şahidler bugün (dün) saat 14 de birinci asliye ceza da dinlenildiler. İlk olarak Belediye baş müfettişi Cemilin sorgusu yapıldı.

2 nci şahid Belediye yazı işleri müdürü Taki dinlendi.

Bundan sonra Emniyet müdürü Şinasi Kurga dinlendi ve Reşidin tazyik altında bırakılmadığını ve polisin, suçu üzerine alması için tehdid etmediğini söyledi.

Daha sonra dinlenen Ankara valisi Nevzat Tandoğan şunları söyledi:

— Doktorun öldürüldüğünü Dr. Fahri Ecevitten telefonla öğrendim. Yaptığım soruşturmalarda yetkili memurların da vaka mahaline gittiğini anladım. Ertesi gün katilin Anafartalar merkezine gelerek teslim olduğunu haber aldım. Halkı tehyiç eden bu katlin vuku şeklini bizzat katilden dinlemek istedim. İdare âmiri sıfatile bu hareketimde bir gayri tabiilik yoktur.

Bu hadiseyi niçin yaptığını sordum. Son zamanlarda hastalığının artması üzerine o gün doktora tekrar gittiğim ve Nacinin kendisini evvelki muayenelerde de istediği gibi sanatoryoma yollamaması için yanına tabancasını aldığını; doktorun sanatoryom talebini reddetmesi üzerine onu tabancayle tehdid ettiğini ve doktorun bağırıp kaçması üzerine onu vurduğunu söyledi.

Müdahil avukat H. Şevket:

— Şimdiye kadar vali herhangi bir sanığı huzurlarına almışlar mıdır? diye sordu.

Tanık şu cevabı verdi:

— Senelerden beri şehirde hadis olan önemli vakaların failleri şahsen görürüm.

H. Şevket:

— Reşit sizinle bir saat konuştuğunu söylüyor fakat ne konuştuğunuzu söylemiyor. Ne dersiniz? dedi vali: — Yalnız olarak hiç bir şey konuşmadık. Reşidi getirenler odadaydılar. Konuştuklarımızı söyledim, diye cevap verdi. H. Şevket: — Reşit Boluda verdiği bir istidada «Haşmet bana yolların kesilmiş olduğunu onun için hemen teslim olmaklığımı fakat valinin vilâyette bulunduğu saate tesadüf etmeş için bir müddet daha beklememi söyledi. Bu ifadeye nazaran teslim sabahı Haşmet valiyi görmüş müdür?» Vali şöyle mukabele etti: — Haşmet Orbay vaka günü belediyede tercüme işleriyle meşguldu. Sayın H. Şevket bilmelidir ki Türkiye Cümhuriyeti ve polisleri çok namuskârdır. Katil yerine uydurma bir katil ortaya atmazlar. Reşit Meran halkı ve mahkemeyi yanlış yollara sürüklemek için itirafını reddetmiştir.

Validen sonra Haşmetin avukatı söz alarak H. Şevketin Haşmeti ithamını reddetti. Diğer şahitlerin dinlenmesi için duruşma yarı (bugün) ondörde kaldı.

M. Kalkınma Partisi

Celâl Bayardan hesap soracak

Milli Kalkınma Partisi mensuplarından Cavit Yşce gazetecilere şu beyanatta bulunmuştur:

«— Demokrat Parti başkanı Celâl Bayar, bugün bu memlekette devletciliğin aleyhinde bulunmaktadır. Halbuki, devletin bütün iktisadiyatını başbakanlığında devletleştirmiştir.»

«Bugün çektiğimiz ıstırap ve sefalet o zaman Celâl Bayar'ın verdiği kararlardan dolayıdır.»

«Hep bunların hesabı sorulacaktır.»

Hep aynı taktik

Ethem Ruhinin garip beyanatı

İşçi ve çiftçi partisi lideri Ethem Ruhi Balkanlı bir beyanatta bulunarak şöyle demiştir:

— Demokrat Parti Rus ekmeğine yağ sürmektedir. Onlar Rus propogandası yapıyorlar. Gayeleri, hükûmeti ve İnönü'yü devirmektir.

Fakat karşılarında daima bizi görecekler ve daima müdadele edeceğiz.»

Ethem Ruhi Balkanlı'nın bu beyanatı siyasi çevrelerde pek garip karşılanmış ve bu suretle de işçi ve çiftçi partinin taşip edeceği siyasi veçhe anlaşılmıştır.

Trabzon limanının temeli atıldı

Trabzon, 8 (A.A.) — Trabzon limanının temel atma töreni bugün doğu illerinden ve ilçelerden gelen heyetler ve on binden çok Trabzonlunun önünde coşkun tezahürlerle yapılmaktadır.

Törene saat 16 da istiklâl marşiyle başlanmış, bayındırlık bakanı Sırrı Day, bir nutuk söylemiştir.

Partiden Partiye aktarma

Bugünkü tarihli gazetemizde Liberal Demokrat Parti'nin partimizle birleşeceği, güya kararları beklendiği yolundaki haber asılsızdır.

Ancak Liberal Demokrat Parti'den ayrılmış bulunan merkez idare üzelerinden Hüseyin Türkgeldi, Necati Tarhan ve müfettişlerinden Receb Birkan partimize geçmişlerdir. Bir çok şubeleri de toptan partimize geçmek için müracaat etmişlerdir. Keyfiyetin usulen düzeltilmesini saygılarımla dilerim.

İtalyadan ithal olunacak manifaturalar

İtalyadan ithal olunacak manifatura eşyanın fiatlarında tenzilât yapılması tekarrur etmiş bulunmaktadır. İtalyaya yapılan siparişlerden bir çok partilerin ilk fiatlarına nazaran bugünkü fiatları yüzde yirmiye kadar indirilmiştir.

Halk — En üsteki çizviye bizden başkası getiremiyecek Arkadaş !

Memleket Meseleleri

Tramvay idaresinin karakuşi bir hükmü

Tramvay işçilerinin yardım sandığındaki parasını hangi hak ve salâhiyetle rizaları hilâfına kullanıyorlar?

İstanbul Belediyesi, Tramvay şirketini devr almadan evvel, yani ecnebi sermayeli şirket zamanında tramvay işçilerinin «amele yardım sandığı» namiyle bir yardımlaşma sandığı vardı. Şirket, vazifede hatası görülen işçilerden para cezası keser ve bu biriken paraları amele yardım sandığına bırakırdı. Şirket İstanbul Belediyesi tarafından devralınınca, bittabi bu sandık da devralınmıştı. Devralınan ve şimdiye kadar toplanan bütün paralarla sandığın mevcudu dörtyüz bin lirayı bulmuştur.

Son defa alınan bir kararla bu amele yardım sandığı lağvedilince mühim bir mesele ortaya çıkmıştır:

Sandıktaki paralar ne olacak? Şüphesiz en mantıkî hal şekli bu paraları sahiplerine iade etmek veya amele yardım sandığına dahil olan bütün tramvay işçilerinin ekseriyet kararı ile bu parayı kullanmak.

Halbuki tramvay idaresi akla en uygun ve yakın gelen bu iki hal şeklinden hiç birine başvurmamış ve tamamen otoriter bir kararla hastahane yapmağa karar vermiştir.

Tramvay işçilerinin, işçi mümessilleri vasıtasiyle idare nezdindeki paralarının, işçilere bir nispet dahilinde dağıtılması yolunda yaptıkları bütün teşebbüsler neticesiz kalmış ve idare kararında her nedense ısrar etmiştir.

Bu meselede tramvay idaresinin haklı olduğu ilk nazarda akla gelebilir. İdarenin, işçilerine hastahane yapması kadar insani bir iş tasavvur edilir mi diye bir cevap verilebilir. Fakat mesele biraz incelenirse işin hiç de zannedildiği gibi olmadığı anlaşılabilir: Evvelâ başkalarına ait bir parayı, sahiplerinin arzu ve rızaları hilâfına tramvay idaresinin kullanmağa ne hakkı, ne de selâhiyeti vardır. Tramvay işçileri, idareyi kendilerine ne veli ne de vasi tayin etmişlerdir.

İkinci mühim bir mesele tramvay idaresi, işçilerine bir hastahane yapmak lüzumunu hissediyorsa ve bu lüzumu kendine vazife edinmiş ise, bu hastahaneyi kendi bütçesinden yapmağa mecburdur. Her müessese gibi, kendi menfaati bakımından da işçilerinin sıhhatiyle alâkasını ancak bu şekilde belli eder. Eğer idare işçilerin kendi paralariyle bir hastahane yapmaya kalkarsa ve belki bu şekilde bir vazife yaptığına kani olursa gülünç bir mevkie düşer. İş böyle olduktan, yani tramvay işçileri kendi paralariyle bir hastahane kurduktan sonra bunu pek âlâ kendileri de yapabilirler. Aralarında kuracakları bir cemiyetle bu hususta en doğru ve faydalı kararı vererek paralarını nerede isterlerse orada kullanırlar. Başkalarına ait paranın nereye sarfı icabettiğini düşünmek idarenin değil, alın terleri ile parayı kazanıp zevkinden, **hatta ihtiyaçlarından fedakârlık yaparak sermayeyi bu miktara çıkaran işçilerin hakkıdır.**

Bu mesele etrafında görüştüğümüz bütün tramvay işçileri ve işçi mümessilleri paralarının kendilerine iadesini istemektedirler.

Tramvay idaresi hasta işçilerini tedaviden evvel işçilerini hasta etmemenin çarelerini aramalıdır. Esasen pek az para alan tramvay işçileri, paralarını geri istemekte pek haklıdırlar.

Tramvay idaresi bu şehir halkına ve işçilerine karşı yapmağa mecbur olduğu bütün vazifelerini yerine getirmiş gibi, şimdi de başkalarının paralarına tasarrufla kendi başına kararlar vermesinin mânâsı bir türlü anlaşılamıyor.

Türkiye Sosyalist Partisinin teşkilâtının esasları nedir?

Kuvvet ve kudretini çalışan kütlelerden alan Türkiye Sosyalist partisi sanayi mıntakalarına ilk adımı atmıştır

Partinin rehber kadrosunda işçiler, köylüler, esnaflar ve inkilâpçı münevverler vardır

Sıraselvilerde Alman hastanesinin karşısındaki Hocazade sokağına saparsanız sağ koldaki 12 No. lu binanın kapısında "Türkiye Sosyalist Partisi Merkezi" levhasını görürsünüz. Binadan içeriye girdim. Partinin sonundaki geniş masanın etrafında merkez icra komitesi azaları toplanmış, bazı mühim Parti meselelerini müzakere ediyorlardı.

Partinin teşkilâtı hakkında malûmat almak istedim. Beni merkez icra komitesi teşkilât ve teftiş heyeti bürosu şefile tanıştırdılar. Dağınık ve kıvırcık şef beni nezaketle karşılandı. Enerjik ve ölçülü hareketleri vardı. Beni hususî bir odaya aldı. Ben sordum o söyledi:

— Teşkilâtınız hakkında bizi tenvirinizi isteriz?

— Kanaatımızca ben teşkilâtın, her kuruluşun bir prensibe ve muayyen bir karaktere istinat etmesi zaruridir. Kitlenin malı olmayan bazı teşkilâtlar kendi karakter ve prensiplerini kitleden gizliyorlar; biz buna lüzum görmiyoruz. Çünkü biz o kitlenin malı olmayan bazı teşkilâtlar kendi karakter ve prensiplerini kitleden gizliyorlar biz buna lüzum görmiyoruz.

Çünkü biz o kitlenin yani kafa ve kol ile çalışanların içinden çıkan ve onların özünü belirten bir teşekkül olduğumuz için kitlenin karşısında prensip ve karakterimizi de açıkça söyleriz.

Türkiye sosyalist partisi teşkilât ve teftiş bürosu şefi Hüsamettin Özdoğan

Biz bir sınıf partisiyiz, şimdiye kadar mevcudiyeti inkâr edilen çalışanların ve emeğile geçinenlerin teşkilâtıyız. Onun varlığını ispat etmek, demokrasi cephesinde atılan adımlarda onun rolünü belirtmek onun menfaatlerini müdafaa etmep ana prensiplerimizdendir:

Teşkilâtımızın bu prensipleri sarsılmadan müdafaa edebilmesi için onun esaslarını ve temel direğini bu sınıfın ileri ve kahraman unsurları teşkil edecektir. Bu da bizim teşkilât karakterimizdir.

Şehirde işçi, köylü rehber kadronun sıklet merkezini teşkil edecektir. Biz bu kadronun rehberliği altında demokrasi savaşının ön safhasında cephe alacak ve halk demokrasisinin hakiki müdafileri olmağa çalışacağız.

— Teşkilâtta ilk hedefiniz nedir?

— Kuvvet ve kudretini çalışan kitlelerden alan partimiz ilk adımlarını kesif işçi kitlelerinin bulunduğu sanayi istihsal mıntıkalarında atacaktır. Buralarda gökleşirken köylere doğru yayılmayı da ihmal etmeyeceğiz. Bu hedeflerimizin tahakkuku için şimdiden faaliyete geçmiş ve bir çok iyi neticeler almış bulunuyoruz. İşçi ve köylü kitlesinin, kendi partisi olan partimizin saflarına doğru akışı günden güne artmaktadır.

— Diğer partilerle aranızdaki teşkilât farkı nedir?

— Yukarıda da izah ettiğimiz gibi biz onlardan, teşkilât hususunda, hem prensip bakımından ayrılıyoruz. Onlar, parti dahiliyde de küçük bir zümrenin kütle üzerinde hakimiyetini kurmak isterler, çünkü partilerine aldıkları geniş kütlenin menfaatlerini değil, kendi menfaatlerini müdafaa ederler ve kütleyi bir âlet olarak kullanırlar.

Kadrolarında rehber rolünü oynayan büyük sanayi sahiplerinin bir işçiyi ve büyük toprak sahiplerinin bir sakin köylüyü müdafaa etmiyeceği aşikârdır. Onların hakkını yalnız kendilerinin kurduğu ve kendilerinin rehberlik ettiği bir parti, yani bizim partimiz müdafaa edebilir. İşte, teşkilâtta ayrılığımız da buradan gelir. Onların rehber kadroları, patronlar, büyük toprak sahipleridir.

Bizim rehber kadromuzda işçiler, köylü, esnaflar ve inkilâpçı münevverlerdir.

— Diğer işçi teşkilâtları hakkında ne düşünüyorsun?

— Türkiye Sosyalist partisi işçi sınıfını en ileri müfrezesidir. Onun menfaatlerini müdafaa ła stratejisini, taktiğini çizip hücum ve ricat mıntakalarını tayin eden bir inkilâpçı merkezdir. Onun saflarını müdafaa ettiği kütlenin en ileri, en şuurlu, en disiplinli, en kahraman unsurları teşkil eder.

Partinin haricinde bir de partisiz amele teşkilâtları vardır: Sendikalar, işçi kulüpleri, işçi yardım hesapları, işçi istihlâk kooperatifleri gibi.

Partisiz amele teşkilâtlarının mevcutlarını desteklemek, olmayanlarını kurmak ilk şiarlarımızdandır. Yalnız kurulacak bu gibi yeni teşkilâtlarda daha ziyade ileri teşkilât sistemini müdafaa edeceğiz. yani sendikaların meslek prensipleri üzerine değil istihsal prensipleri üzerine kurulmasına çalışacağız. Bu ne demektir? Bu şu demektir:

Meselâ dokumacılar sendikasını kurarken, dokuma senayii şubesinde çalışan tesviyecinin de demircinin de marangozun da. ve yalnız onun nakliyatında çalışan şöförün de hatta onu satan mağazada çalışan işçinin de ayni sendikaya üye olmasını müdafaa etmelidir. Ve bu sendikaların nizamname ve programları bu şekilde hazırlanmalıdır. Aksi takdirde geri bir sistemden örnek olmuş olur. Partimizin bu sahadaki metod ve çalışmalarını meslek birlikleri büromuz daha iyi izah edebilir.

İKTİBASLAR

Sendika hürriyeti

Hindistan şimendöfer federasyonu idarecilerinden Fazzal Kurban, Hindistan işçilerinin hayat şartları hakkında, bir Amerikan gazetecisine bazı beyanatta bulunmuştur. Gazeteci Fazzal ile konuştuklarını şöyle naklediyor:

" Son yirmi senelik sendika faaliyeti esnasında, bunun dokuz senesini hapisanede geçiren Fazzal Hindistan işçilerinin sonsuz sefalet ve ıztırabını anlattı. Ona göre açlık ve sefalet Hindistan işçilerinin olağan halidir. Ne kendisi, ne de sendika arkadaşlarının, bu dehşetli faciayı tasvir edecek vakıtları yoktur. Hindistan sendikalarının şimdilik tek mübrem vazifesi açlık faciası ile mücadele etmektir. "

"Hindistanda istiklâl için yapılan muazzam mücadelenin derinliklerinde, garp işçilerinin iki gün bile tahammül edemiyeceği maddî ve manevî ıztırap ve sefaletin faciası kaynamaktadır. İşsizlerin yekûnu iş bulabilenlerden çok fazladır.

Pirinç ve şekerden başka her şey karaborsadadır, ve işçilerin yanaşamıyacakları kadar pahalıdır. İkamet şartları tasavvur edilemiyecek kadar kötüdür. Ailelerini köylerde bırakıp şehre çalışmağa gelen işçiler pek gayri sıhhî şeraitte, kiraladıkları odalarda üst üste ve nöbetleşe yatmaktadırlar. Nöbetleri denk gelmediğinden sokakta yatanlara sık sık rastlanır. Bununla beraber bu şeraitte yaşayanlar gene şanslıdırlar. Zira bu şeraitte dahi iş bulamıyanlar bunlardan dahi mahrumdurlar. İçtimaî yardım ve sigorta namına hiçbir şey yoktur.

APAÇIK DOSDOĞRU

Biz demokrasiden korkmuyoruz

Yazan: ADİLOĞLU

Harıl, harıl demokrasi ve hürriyet istiyenler şimdi korkmağ başladılar. Aman ateş saçağı sarıyor. Birleşelim. Elbirliğile yangını söndürelim diyorlar. Bu telâşı gösterenler kimlerdir ve niçin telâşlanıyorlar? Bunu cevaplandırmak bize düşüyor. Çünkü biz demokrasinin hürriyetin dünya çapında gelişmesi ve, yayılmasına taraftarız. Çünkü bizim ve namlarına konuştuklarımızın kaybedecek, zencirlerinden başka bir şeyimiz yoktur.

Türk demokrasisi gözünü açalı henüz on gün oldu. Bu nevzadı kundağında iken boğazlamayı düşünmek, bunu temin maksadile de endişeli, tehlikeli, korkulu, bir hava yaratmağa çalışmak ancak faşistlerin harpten önce tatbik ettikleri hain bir metodu ele almak olur. Demokrasiden, onun uğruna yapılan mücadelelerden niçin korkuluyor? Mesele son derece basittir: Demokrasiden korkanların asıl korktukları demokrasi değil, bizzat halkın kendisidir.

Çünkü halk kütleleri iktidarı ele alırsa hususî ve şahsî menfaatleri yerine geniş kütlelerin menfaatleri ve hakları yürürlüğe girecektir. Bu ise inhisarcı ve istismarcı zümrelerin ve grupların aslâ işine gelemez. Onlar kendilerine yetecek miktarda bir demokrasiye her zaman taraftar, daha fazlasına yani halkın faydalanabileceği bir demokrasiye her zaman aleyhtar kalırlar.

Biz ki halktanız. halkın dâvasını kendi öz dâvamız bilmişiz, bizim demokrasinin gelişmesinden, yayılmasından, aslâ korkumuz yoktur. Onun uğruna yapılan herşey, mücadele, gayret ve bütün emekler bizim için mukaddestir.

Hürriyet manevrası

Türk halk kütleleri hakiki demokrasiye olan iştirak ve hasretini millî bir vakarla kıymetlendirerek ileri hürriyet memleketleinin seviyesine uygun siyasî bir terbiye ile göstermektedir. Tahrik hedefi güden küfür ve bayağı entrika, iftira silâhlarının yaratabileceği haklı asabiyet yerine halkta müstehzi bir soğukkanlılığın hâkim olması Türk kütlelerinin en geniş bir demokrasi nizamına lâyık bir mertebede olduğunu açığa vurmuştur. Bu itibarla, bugün içinde bulunduğumuz sosyal şart ve imkânları zincirliyen kanun hükümlerile halk hareketinin siyasi olgunluğu arasındaki kat'i tezat tam mânasile meydana çıkmıştır.

En geniş demokrasi tezahürlerine kabiliyetli olduğunu gösteren halkın faşist memleketlerden kopya edilen kanunların baskısı altında olduğunu kim inkâr edebilir?

İktidar mevkiine karşı dalkavukluğu geçim sanati haline getirmiş profesyonel politikacıların bütün aldatma manevralarına rağmen halk kütleleri yakın yıllardaki Avrupa hâdiselerini ciddî bir tecessüsle takip ederek kendine lâzım olan ibret derslerini insiyakî tarzda doğru bir prensipe bağlamağa muvaffak olmuştur: Faşizmden nefret, gerçek demokrasiye bağlılık.

Bugün hakikî bir demokrası şartları içinde bulunduğumuzu iddia edenler dün de ayni fikri ileri sürüyorlardı. **Totaliter rejimin idarecileri** yıllardır hürriyet düşmanlığı yaparak Türk kütlelerinin cahil oldubu ve hürriyetle ancak anarşiye sürüklenceği bahanesile Hamit rejimine rahmet okutan bir tedhiş sistemini modern bir rejim makyajile süsliyerek adına uzun müddet demokrasi demekten çekinmediler. O halde değişen nedir?

Hakikat şu ki; halk kütleleri için ortada değişen bir şey yoktur ve Birleşmiş Milletler dâvası uğrunda milyonlarca hürriyet savaşçısının denizler ve iklimler aşırı ülkelerden koşarak Almanya ve İtalyada yıktıkları faşizm Türkiyede demokrasi maskesi altında yaşamak istiyor. Ve bu sebepledir ki seçimi küçümseyen demokrasi masasında oynanan hürriyet oyununa benziyor. Bu bir sahte hürriyet manevrasıdır.

Aziz Ziya

200 MOTOSİKLET İTHAL EDİLDİ

Ticaret Bakanlığı 200 motosikletin ithaline müsaade etmiştir. Bunlar İzmir, İstanbul ve Mersin şehirlerinde tevziye tabi tutulacaktır. Amerika ve İngiltereye sipariş olunan otomobil ve kamyonetlerinde pek yakında gelmesi ümit edilmektedir.

Tiktak demokrasi

Aziz NESİN

Adamın biri kendisini saat zannedermiş. Tanrı kimsenin başına vermesin. Bir çeşit akıl hastalığı. Kendini saat zanneden bu adam, vazifesinde kusur etmez ve durmadan.

— Tik tak, tik tak! diye sesler çıkarırmış. Keşke bizim meydan saatleri de bu bay saat kadar vazifesini bilse. Ne ise bir gün yolda gidiyor, hem de.

— Tik tak, tık tak, diye işlemesine devam ediyormuş.

Bu garip insan - saati gören meraklı ir adam,

— Ne yapıyorsun öyle arkadaş? demiş.

— Ne yapacağım, işliyorum.

— O nasıl işlemek?

— Ben saatim, saatler böyle işler.

Adam muziplik olsun diye..

— Peki öyle ise, demiş. Madem ki saatsin, saat kaç?

— On ikiye beş var.

Adam cebinden saati çıkarmış,

— Sen bozuksun. Şimdi ayarlarım, saat tam on iki.

Bay saat hiç istifini bozmadan,

— Aman geç kalmışım demiş.

Ve daha çabuk çabuk ve daha hızlı hızlı.

— Tik tak, tik tak, tık tak, tik, diye işliyerek yürüyüp gitmiş.

Ben de mahalle kahvelerindeki erbabı siyaset gibi konuşayım.

Nasibi olanlara hisseden kısa gerek. Bizde de bir demokrasi modası aldı yürüdü. Buna sevinmeli diyeceksiniz. Evet ama alıp yürüyen demokrasi deyil ki, demokrasinin modası.

Kendini saat zanneden bu adam gibi halk partisi ile onun doğurduğu demokrat parti de kendilerini demokrat sanıyorlar.

Ahmet Emin gibi muzibin biri.

— Aman geç kalmışsın deyince.

— Tik tak, tik tak diye çabuk çabuk koşuyor.

Hüseyin Cahit gibi muzibin biri de halk partisine.

— İleri gitmişsin deyince.

O da rahat rahat.

— Tiiik.... taaak. diye işliyor.

Ne olacak «tik tak» demokrasisi.

GERÇEK

Nüshası 10 Kuruştur.

İmtiyaz Sahibi: Esat Adil Müstecabi

Neşriyat Müdürü: Macit Güçlü

ABONE ŞARTLARI

	Türkiye	Hariç Memleketler
Senelik	2000	5400 Kr.
Altı aylık	1500	2900 „
Üç aylık	800	1600 „
Bir aylık	300	— „

İlân Şartları:

Başlık maktu olarak	1000 Kr.	
İkinci sayfa santimi	200 „	
Üçüncü sayfa santimi	100 „	
Dördüncü sayfa santimi	300 „	

Gazetemize gönderilen yazı ve resimler neşredilsin veya edilmesin iadesinden mesuliyet kabul edilmez.

Basıldığı yer: STAD MATBAASI

Cağaloğlu, Türbedar Sokak No: 18

Okuduk, Düşündük ve...

Yalman'ın yine ateşi var

Aramızda, siyasî ihtiras hastaları varmış. Elbette vardır. Yalmanın temsil ettiği hem malî hem siyasî ihtiras hastalarına ne buyurulur?

Çift vatan sahibi sayın başmuharrir bu siyasî iktidar ve ihtiras hastalığını memleket için bir felâket gibi görüyor, ve «Memleket ciddî tehlike ihtimallerine maruzdur. Bu tehlike hariçten gelmiyor, kendi içimizdedir, eğer mahiyetini görmezsek, açığa vurmazsak ve son dakikada el birliğile tedbir almazsak çok korkunç hal ve şartların tehdidi altına düşeriz» diye feryat ediyor.

Ahmet Emin Yalmana göre, «Felâketin patlamasına ancak iki haftalık bir zaman vardır» Aman ne yapalım.. Türkiyeye çarpacak bu kuyruklu yıldızı bal mumu ile dâvet edenlerden biri de Vatan başmuharriri değil midir! Bu ne iştir, hem durmadan etrafı kışkırtıyor, hem de aman birleşelim, elbirliği edelim. Siyasî ihtiras tehlikesi baş gösterdi diyor.

Yıllardanberi, tavşana kaç, tazıya tut! diye avaz avaz bağıran Ahmet Emin Yalman, iş ciddîleşince, korkmıya başladı. Büyük burjuvalar hep böyledirler. Demokrasiyi ısrarla isterler, fakat Demokrasiden halk kütlelerinin faydalandığını görünce, aman aman, kapıları kapayın halk içeri dolmasın! derler ve cennette yalnız kendileri oturmak isterler.

Yalmanın tehlike dediği şey, Türk Demokrasisinin gelişmesi ve bizzat halkın iktidarı ele almasıdır. Demokrasi, kapitalist grupların ısmarlama kostümü değildir. **Ö, halkın vücuduna** göre biçilip dikilecek ve bizzat halk tarafından giyilecektir.

MENDAKKA DUKKA

Dünkü gazetelerde inanılmıyacak haberler gördük. Meselâ bunlardan biri «Demokratlar halkı silâhla tehdit etmiye başladı». Aynı h a b e r i, yedi sütunluk başlıkla veren Son Telgraftır. Öte yandan Tasvir, bunun aksine başka bir haber yayınlıyor: «İzmirde bir Demokrat vatandaş sabıkalılar tarafından ağır surette yaralandı»

Şu halde, kimsenin, kimseden şikâyete hakkı yok. Mendakka dukka.

DEMOKRAT PARTİYİ Mİ TUTAYIM?

Hüseyin Cahit Yalçın, dün bu sualin cevabını verdi. Bay Yalçına göre, Halk Partisini yıktıktan sonra yerine getirilecek teşkilâtlı kadrolu bir parti yoktur, eğer bütün mesele hükûmeti devirmek ise yeni Meclis toplanınca Saraçoğlu istifa eder, yerine münasip biri getirilir.

HALK PARTİSİNİN YIKILMASİLE

Makalesinin sonlarında, muharrir, zorbalık devrinin geri döneceğine inanmakta ve okuyucularını da inandırmaya çalışmaktadır. Sonu... Yeni partiler şimdiki halde ancak bir murakabe ve tenkit vazifesi görebilirler ve istikbal için ancak bir ümit teşkil edebilirler.» cümlesi le biten bu yazı Hüseyin Cahit Yalçının, Halk Partisini devire bilecek bir siyasî partinin mevcudiyetine razı değildir. **Ö, sadece Mecliste zevzeklik edecek beş on muhalif istiyor, işte bu kadar!**

HINÇ ALMANIN TAM SIRASI

Yeni Sabahın başmakalecisi hınç çıkarmanın tam zamanını seçmiş, C. H. Partisinin karşısına geçmiş, yumruğunu üstüne vura vura diyor ki:

«Uzun müddet tek başına memlekette istediği vakit havayı güzel, istediği vakit yağmurlu göstermiye çalışmış, gözünün üstünde kaşın var diyenleri muhalif sayarak tarümar etmiş, Serbest fırkacıları çil yavrusu gibi dağıtmış bir iktidar partisinin muhalefet deyince aklına Rana Tarhan gelen ezici bir çoğunluğun şimdi memlekette iktidarı muhafaza için şununla, bununla mücadele haline gelmesi kendine çok ağır **gelebilir».**

GÜN

Türkiyenin yegâne ileri demokrat Kültür Dergisi. Son 20 ci sayısında :

Esat Adil: İki yüzlü Demokrasi.

Sabahattin Ali: Millet Yutmuyor.

Aziz Nesin: Özür Diliyorum.

Doğan Ruşenay: Haftanın Hicvi v.s.

Zonguldak maden ocaklarından röportaj: 2

Bir ocağın önü

Bir an dinlenmeğe başladıkları zaman, oldukları yerden bir daha kalkabileceklerine insan bir türlü inanamıyor

Röportajı yapan: **N. İ. B.**

Adamakıllı pis bir gökün altında yüzlerce insan fareler gibi tostoparlak olmuşlar, yuvarlanarak, kayarak çeşitli işlerde çalışıyorlar. Büyük vinçlerin Lavvarların daimi gürültüsü, küçük kömür arabalarının gidip gelen çınlatıcı keskin çığlıkları; atelyelerin çekiç, bal yöz, gürültüleri, geniş meydanın havasını çalkalayıp duruyor. İpe doğru atlar, katırlar başları önlerinde rayların arasından sessizce gidip geliyorlar. Havayı delerek yükselen geniş ve o uzun bacalardan çıkan dumanlar ortalığı kalın ve ağır cunan içinde bırakmış, havayı dinliyorum. Bir yağ bir pas son derece ağır bir mazot ve ekşi bir koku insanın burun deliklerinden girerek genzine doluyor.

Biraz ileride amele pavyonları, ameliyehaneleri, bu dumanın ve sisin içinde âdeta kayboluyor ve meşin atelyelere doğru yürüyorum.

Bağırları açık zayıf insanlar ocak, örs, balyöz karşısında üçer üçer olmuşlar, kızgın demiri büyük örsün üzerine koyup alevler içinde birbiri ardına dövüyorlar. Birkaçı durmadan körük çekiyor, bazıları demiri kızdırıyor, sonra ellerinde balyözla bekliyen insanların yanına gelerek tekrardan bir faaliyettir başlıyor. Daha çok yağlı bir elbise içinde, kara sucuk gibi yağlı ağır bir pabuç ayaklarından ikidebir çıkıyor, ikidebir de durup yere tükürüyorlar.

Birine yaklaşıp: Kolay gele diyorum, duymuyor. İşaret ediyorum, anlamıyor, selam veriyor, nafi! gülüyor, işlerinden memnun olduklarından şüphe etmiyorum, hepsi iştahalı, hepsi memnun gibi görünüyor. Bu tip insanlar işlerinden zaten memnundurlar bunu bilirim.

Onların şikâyetleri işlerinden değildir, hayattan, başka insanlardır, işlerini bırakır ve yeri dinlendikleri vakit, çarşıya çıktıkları, evlerine gittikleri vakittir.

Yürüyorum, büyük bir ocağın ağzında beş on kişi bekleşiyor. Ben yanlarına vardığım sırada hepsi birden harekete geçti. İçerden gelen kömür vagonlarına vücutlarının olanca kuvvetile sarılıp, itmeğe başladılar, ince rayların üzerine bir sıraya girmiş vagonların itilmesi son derece güç olduğunu anlıyorum. Herkes bir vagonun iki tarafına geçmiş olanca kuvvetile itiyorlar, arabaların kıpırdaması güç oluyor, bir defa da harekete geldi mi ondan sonra iş biraz kolaylaşıyor. Bu böyle devam ediyor. Elli metre kadar vagonlar kaydırılıyor, sonra kömür dağlarının yanlarına yıkılıyor. Boş arabalar tekrar kaydırılarak geriye dönüyor. Bazan ocaklarda bunları küçük makineler çekiyor. Burada insanlar itiyordu, bir de hayvanlar. Birbirlerine hiç bağırmıyorlar. İşe başlarken veya bırakırken sade bir bakışıyorlar ve ondan sonra hayvan gibi sessiz, sedasız, âdeta düşünmeden mihaniki bir şekilde işlerini görüyorlar. Dikkat ediyorum, zayıflar hayvanlar gibi göğüslerinden arkalarından kemikleri rahatça sayılıyor. Yüzleri hepsinin kaşık kadar. Son derece korkunç bir sarılık, hepsinin suratlarında her bakanın pek kolaylıkla göremiyeceği bir şekilde kendini gösteriyor.

Hepsi halsiz, dermansız, bitakatlar. Bir an dinlenmeğe başladıkları zaman insanın onları oldukları yerden kalkıp doğrulabileceklerine bir türlü aklı ermiyor. Kollarını kaldırarak, tekrar bu büyük bir gayret, bir kuvvet istiyen işe sarılabileceklerine kimse inanmaz. Amma öyle olmuyor, yavaş yavaş doğruluyorlar. Sonra arabaların yanlarına geçerek yine son bir kuvvetle sarılıyorlar, yine bütün kuvvetlerile işe sarılıyorlar. Daia en son kuvvetlerile çalışıyorlar, onun için öyle kuvvetsiz, dermansız kalacaklarına insan hükmediyor. Kirli ve yırtık esvapların içinden paçavralar gibi fırlamış ellerin ayakların başın manzarası sade insana korku veriyor. Hiçbir insan maden işçisi kadar iş başında bu kadar korkunç değildir, diyeceğim. En az konuşan, hattâ hiç konuşmıyanlar onlardır. Bu meslek konumayı hiç götürmüyor. Halbuki her meslek insan-

(Devamı 4 üncüde)

Galerilerin insan boyunu aşmayan ıslak dehlizlerinde bükülerek, kıvrılarak, sürünerek çalışan Çilekeş kömür işçileri

Büyük Hikâye :

Sanki O Yaratmış

JACK LONDON — Adil YAGER

— 3 —

— Nereye gidiyorsun?, diye George sordu.

— Eşya çantasını almağa, sandığı Mary sonra yollar bir dakikaya kadar dönerim.

Kapı arkasından kapandı, bir dakika geçti ani bir şüpheyle George kapıyı açtı. İçeriye baktı; kardeşi büfenin önünde bir elinde bir sürahi diğer elinde bir viski bardağını dudaklarına kaldırıyordu. Bardağın içinden Al gözetlendiğini gördü. Telâşa düştü aceleyle bardağı tekrar doldurup dudaklarına dikmek istedi fa**kat bardak ve sürahi yere düşüp kırıldılar. Homurdandı, tıp**kı bir vahşi hayvan gibi sesler çıkarıyordu. Fakat omuzundan yakalanması sesini kıstırıp korkuttu.. Odaya doğru gitmek istedi:

— Eşya çantası, işte orada, bu odada bırak gidip alayım.

— Anahtar nerede? diye kardeşi onu getirince sordu?

— Kilitli değil.

Biraz sonra çanta açılmış ve George'un eli içindekileri muayene ediyordu. Bir köşeden bir viski şişesi, diğer bir köşeden hasırlı bir şişe çıkardı. Çantayı kaptı.

— Haydi gel eğer bir araba bulamazsak bu treni kaçıracağız.

Al'i karısiyle bırakarak sofaya çıktı. George beklerken onu canlı bir cenazeye benzetiyordu.

Kardeşinin pardesüsü ön kapının tokmağına takıldı ve uzun zaman kapının kapanmasına mani oldu. Mary'nin ilk hıçkırıkları kulaklarına geliyordu. George'un dudakları çok ince idi, yürürken de daha fazla sıkarak iyice küçültüyordu. Bir elinde eşya çantası vardı, diğer eliyle de kardeşinin kolunu tutuyordu.

Köşeye yaklaştıkları zaman tramvayın bir cadde öteden sesini işitti. Kardeşine acele ettirdi. Al zorla nefes alıyor, ayakları sürükleniyor, birbirine karışıyor ve tutuluyordu. Soluyarak;

— Sen cehennemlik bir kardeşsin, dedi.

Cevap olarak fena bir şekilde kolu çekildi. Ona çocukluğunda hızı hiddetli büyüklerin yanında aceleyle sürüklendiği zamanı hatırlattı. Ve bir çocuk gibi tramvayın basamağına çıkmasına yardım edildi. Hali kalmıyarak, soluk soluğa ve ter içinde dışarda bir sıraya yıkılıp kaldı. George yukardan aşağı onu süzerken o da onun gözlerini takip etti.

— Sen, cehennemlik bir kardeşsin. Sızmesini bitirdikten sonra George'un hükmü bu oldu.

Terler Al'ın gözlerine bakıyordu. Kendi kendine acıyarak:

— Midemden, dedi.

— Hayret etmem, istersen bir yanardağ volkanı gibi yan, çok fazla ateş merak edilecek bir şey değil.

Bundan sonra konuşmadılar. Aktarma yerine geldikleri zaman George bir sarsılma ile kendine geldi. Sabit bakışlarla etrafına baktı; görüş sahası dahilinde evler göremedi. Kendi kendini düşünerek derinlere dalmıştı. Kardeşinin vagondan inmesine yardım etti ve girift caddeye baktı. Binecekleri tren görünürlerde yoktu.

Al'ın gözleri köşedeki yola bakan bakkal dükkânı ve içki salonuna tesadüf etti. Derhal endişelendi, elleri kendi hâkimiyetinden çıktı, içerisine mesut bir ziyaretçi gibi girmeyi arzu ettiği sokağa doğru açık sallanan kapıya açgözlülükle baktı. **Ayni anda parlak şişe dizileri** arasında beyaz ceketli bar garsonunu gördü. Tamamiyle gayri şuuri olarak caddeyi geçmeğe başladı.

George'un eli koluna yapışarak:

— Doğru dur.

— Biraz viski içmek istiyorum.

— Daha biraz evvelsi içtin.

— Bu bir saat evveldi. Haydi George bırak ta biraz daha içeyim. Bu son günüm, oraya gidinceye kadar yolumu kesme. Allah bilir ki çok fazla içmiyeceğim.

George ümitsizce caddeye baktı: Tren görünüyordu.

— İçecek vakit yok, dedi.

— Ben içmek istemiyorum, bir şişe alacağım. Al'ın sesi yalvarır gibiydi. Haydi George bu son, en son.

— Hayır. Red cevabı George'un ince dudaklarının ifade ettiği kadar kat'iydi.

Al yaklaşan treni gördü, birdenbire kaldırımın üstüne otur-

(Devamı var)

HALKIN İÇİNDEN

Sabah olursa Haluk...

Doğan RUŞENAY

Bütün ömrü halk için didinmekle geçen büyük Tevfik Fikret gibi, Türk münevveri bugün de ıstırap ve tasayla doludur.. Memlekette sabah olacak diye boyna ümitlere düşen ve boyna hayal kırıklığına uğrayarak köşelerine çekilen memleket aydınlarının hali yürekler acısıdır.. Cesur olan ortaya çıkıyor, ekmeğinden olmak bahasına halk ve demokrasi savaşına katılıyor. Bu kahramanlar 1-2 kişiyi geçmez. Koca münevver kitlesi herşeyi görüyor, her şeyi biliyor, fakat aç bırakılmak tehdidi, tehdidlerin en namussuzcası olarak münevverin yolunu kesmektedir. Bunun için bizde münevverin kurtuluş savaşını gazetecilerle memuriyetlerini feda eden bir, iki kişi yapıyor. H. P. aydınlarla doludur, bir tek tanesi bu aşikâr zorbalık devrinde ağzını açmadı, halkın demokrasi savaşını desteklemedi. Mahut zümrenin yüzde yüz menfaatine olan korkunç bir sükût içinde «ne yapalım ben partiliyim» diye korku, egoizm ile mırıldandı. Münevveri bu acıklı hale düşüren ekmek kaygısıdır. Evet ama herşeyin bir haddi var.. Haysiyet ve vicdan ayaklar altına alınırken ekmek için susulamaz! Emeğinden başka hiçbir şeysi olmayan halk cemiyetler, sendikalar kurar, kendi davasına girişirken zavallı münevver muhtariyet ihsanları için hâlâ etek öpüyor.

«Bu memlekette bir gün sabah olursa» bu sabahta «münevverin» hiç bir hissesi olmıyacaktır. O zaman halk, münevveri kesesinden okutup yetiştiren halk: — Ben seni kendi menfaatlerine uşaklık edesin diye değil benim dertlerime, benim asırlardır istismar edilen haklarıma hizmet edesin diye mekteplere, Avrupalara yolladım. Bana ettiğin ihanetin he[illegible] ayağa kalkacağı zaman [illegible] olacaktır münevver hazretleri? Bu memlekette bir asırdır sabah olamıyorsa bunun sebeblerinden biri münevverin halka ihanetidir. Bugün kendi davasını kendi gütmeye yegâne zümre, en ileri olması icabeden münevver zümresidir. Onlar her ay bordroya bir imza atmak için, susuyor, susuyor, susuyorlar.. «Bu memlekette bi gün sabah olursa...»

Upton Sinclair:

DEVLER HASADI

Tercüme eden: A, Vatur

- 3 -

Daracık, eğri büğrü bir köy sokağında nakil vasıtaları birbirlerine girdiği bir sırada sarı «Nationalist» tayyarecilerin eğlencesi için bombalanmışlar.

Asla unutulmıyacak bir manzara: Kornalarını nafile yere öttüren şoförler, çitleri yıkarak evlerin kapılarını çalan paniğe tutulmuş halk. Monck bir yan sokağa sapmış, hükûmetçilerin bir kamyonuna binmiş; galiba bu kamyonla memleketten kıymetli eşyaları kaçırıyorlarmış. Hududun yakınındaki Figueras kasabasında kamyon insan kümelerinin arasına sokulmuş ve geceyi meydanda tekerleklerin altında insanlar uyudubu halde geçirmişler. Yiyecek bulmağa imkân yokmuş; kudaktakiler ağlıyor, küçük çocuklar dileniyor, yahut bir şeyler bulurlarsa çalıyorlarmış.

Sabık Capitan, harp fena bir şey diyordu; fakat kaybedildiği zaman daha feci oluyor. Pasaportu bulunan birkaç talihliden olduğu için hududu geçmiş. Şimdi hür bir memlekette idi ve serbestçe nefes alabiliyordu; fakat Diktatörler listesinde baş tarafta gelen Fransanın âkıbetine iyimser bir gözle bakmıyordu. Fransanın açıkça izhar ettiği harp korkusu, Avrupa [illegible] vetmişti. Çekoslovakyaya olan taahhüdünü tutmıyan, yanıbaşındaki kardeş cumhuriyetin açlıktan ölmesine ve esaret altına girmesine mâni olmıyan bir millete kim yardım ederdi.

IV

Lanny tamamen hemfikirdi ve kabahatin büyük bir kısmını sınıf menfaatlerini memleket düşüncesinin önüne koyan ve Sovyetler Birliği korkusile Nazilere lâyikile nefret göstermiyen İngiliz muhafazakârlarına yüklüyordu. İngiltere ve Fransadaki liderleri tanımak Lanny'nin vazifesi idi. Ne düşündüklerini, nasıl bir tavır takındıklarını arkadaşına anlattı. Monck [illegible] gelen insanlardan biri idi ve muhakkak ki öğrendiklerini iyice kullanacaktı. Amerikalı sordu:

— Şimdi ne yapacaksın?

— Karımla çocuklarım Pariste, kendimi pek iyi hissetmiyorum; bir iki haftalık sılaya hak kazanmışımdır.

— Muhakkak ki daha fazlasına.

— Belki, fakat Berlin'de bir randevum var.

— Du Piber Gott!. Yine mi oraya gidiyorsun?

— Taburdaki çocuklardan bir ikisi ümit verici neticeler vâdeden bir plân hazırladılar.. teferruata girmemi istemezsin değil mi.

Sılarını Monrk'tan bile saklıyan gizli ajan:

— Tabii istemem, dedi. Paraya ihtiyacın varmı?

— Her zaman başta gelen bir mesele.

— Bugünlerde paradan yana iyiyim. Pariste ayrıldığımızdanberi birçok tablo sattım. Karım öldüğündenberi ise kolay kolay para sarfedecek vesileler bulamıyorum.

Lanny karısının Naziler tarafından Dachau'da öldürüldüğünü kat'i olarak nasıl haber aldığını anlattı. Bir zamanlar Münihlilerin Piknik için gittikleri güzel Dachau'nun ismi şimdi bütün dünyaya dehşet salıyordu.

Alman gizli teşkilâtına verebileceği parayı karısı Trudi **dağıtmıştı: Şimdi onun yerini** Monck'un alması lâzım geliyordu. İstikbalde ne yapacakları hakkında konuştular. Monck'a yeni bir isi takmalı. Nazi çeşnisi taşıyan Braun'u seçti. Lanny'ye buraya Bienvenu'ya yahut Paristeki oteline veyahut resim mütehassısı sıfatile Berlin'e gelirse Adlon oteline serbestçe mektup yazabilecekti. Mektuplar kısa ve yalnız resme dair olacaktı. Fiyat sorulduğu vakit Monck'un kaç paraya ihtiyacı olduğu anlaşılacaktı. Her ikisinin de bildikleri ve Capitan'ın lüzum göstereceği zamanlarda buluşacakları yerleri kararlaştırdılar. Randevula-

(Devamı var)

GERÇEK

Mihailoviç'in idamı istendi

Londra, 8 (A.A.) — Belgrad'da yargılanmakta olan Mihailoviç ve 23 arkadaşının muhakemeleri sona ermiştir. Savcı hepsinin idamını istemiştir.

Prag, 8 (A.A.) — Çekoslovakyanın ilk komünist hükûmet başkanı Gottwald, şöyle demiştir :

«Bir yandan devletleştirmek plânımıza devam ederken, öte yandan, şahsi teşebbüslerle kurulmuş müesseseleri de himaye edeceğiz.»

Şehir ve Yurt Haberleri

İzmir Tarım kooperatifi

Dış memleketlere mütehassıs gönderiyor

— İzmir Tarım satış kooperatifleri birliği yeni incir ve üzüm mahsullerinin idrak edilmek üzere bulunduğu şu günlerde, teşkilâtında ve faaliyetinde radikal değişmeler yapmaktadır. Geçen yıl standardize edilmeyen incirlerin Amerikadan geriye gönderilmiş olması kooperatifi çok zarara uğratmıştı! Bu yıl böyle bir duruma sebebiyet vermemek için birlik bir çok mütehassıslarını Amerika, Fransa ve İngiltere'ye gönderecek ve böylece bu çok mühim iki ihracat mahsulümüzün dış piyasalardaki değer ve itibarının korunmasına çalışacaktır. Bu iş için birlik incir işletme şefi Ahmet Asbil Amerikaya hareket etmiş bulunmaktadır.

ODUN VE KÖMÜR UCUZLADI

Son bir hafta içinde şehrimize 9954 çeki odun ve 70 ton mangal kömürü gelmiştir.

Bu vaziyet piyasaya birdenbire tesir, her iki cins malın da fiatlarını düşürmüştür.

KADIKÖYDE OTOBÜS İŞLİYECEK

Yarından itibaren E. T. T. idaresi Kadıköy ve Üsküdar da otobüs işletmiye başlatacaktır.

Otobüsler Kadıköy - Bostancı ve Kadıköy - Üsküdar arasında çalışacaklardır.

HAL'DE DOKTOR

Meyva haline gelmekte olan meyve ve sebzelerin kontrolü için iktisat müdürlüğü buraya bir doktor koymağa karar vermiştir.

HİÇ YÜZÜNDEN CİNAYET

Tophanede oturan ve seyyar satıcılık yapan Nasır adında biri evvelki akşam yeğeni Cemil ile evlerinde içmişler ve sarhoşluk tesirile bir hiç yüzünden kavgaya tutuşmuşlardır. Kavga sonunda Nasır bıçağını çekerek yeğenini ağır surette yaralamıştır.

Cemil baygın bir halde Beyoğlu hastahanesine kaldırılmış, Nasır yakalanarak tahkikata başlanmıştır.

Demokrat Parti Mareşalı Çanakkaleden aday gösterdi

Demokrat Parti, Mareşal Fevzi Çakmak'ı Çanakkaleden serbest olarak aday göstermiye karar vermiştir..

Çalışma Bakanlığının kararlaştırdığı sigorta primleri

İş kazaları ile meslek hastalıkları ve analık sigortası için Çalışma Bakanlığınca hazırlanan prim tarifesi Bakanlar kurulunca kararlaştırılmıştır. Analık prim tarifesi iş yerlerinin tehlike sınıf ve derecelerine bakılmasızın aynı olarak kabul edilmiştir. İş kazalariyle meslek hastalıklarına dair sigorta prim tarifesinde on sınıf ayrılmıştır.

ET BOL FİYATLAR YÜKSEK

Son bir hafta zarfında şehrimize 11600 koyun ve 13200 kuzu gelmiş, böylece et bollaşmıştır.

Buna rağmen et fiatlarında henüz bir düşüklük kaydedilmediği gibi, bilâkis ortalama 15 kuruş bir artış olmuştur.

ÜNİVERSİTE KAMPLARI BAŞLADI

Birinci devre üniversite askerlik kanpına dün sabah başlanmıştır. Talebeler sabah Şişlide toplanarak hep beraber Ayıyağa gitmişlerdir. Kamp 1 Ağustosta bitecek, ikinci devre başlayacaktır.

YENİ ADAYLAR

Son iki gün içinde Vilâyete serbest adaylık için yeniden üç müracaat olmuştur.

Bunlar ithalâtçı tüccar Kerim Milâr, Ahmet Rasim Barkınay ve eski Tekel baş müdürü Güngörendir.

Haydarpaşa - Diyarbakır tireni haftada 3 gün

Ankara, 8 (A.A.) — Ulaştırma bakanlığından bildirildiğine göre, çarşamba günleri Haydarpaşa'dan kalkarak Konya yolu üzerinden Malatya'ya kadar giden yolcu treni 12.7.946 tarihinden itibaren Malatya'dan Palu ve Diyarbakır'a kadar uzatılacaktır. Bu suretle halen haftanın iki gününe inhisar eden Haydarpaşa - Konya, Diyarbakır münakalatı 3 güne çıkarılmış oluyor.

SOSYAL ADALET PARTİSİ

ANA NIZAMNAMESI

GAYE

1 — Sosyal Adalet Partisi, aşağıdaki gaye ve maksatlarla kurulmuş siyasi bir teşekküldür :

a) Türk milletini teşkil eden ferdlerin en geniş mânada refah, saadet, huzur ve emniyet içinde yaşamasını mümkün kılmak,

b) Türk milletinin dünyaya örnek bir millet olmasını sağlamak,

c) (Bilgisiz, görgüsüz, geri düşünceli insanların birleşmesiyle meydana gelen camiaya medeni ve müterakki denemez) sözünü düstur edinecek milletimizin kül halinde ruh ve fikir olgunluğuna erebilmesi için bunun inkişafını temin etmek,

d) a, b, c bentlerindaki gayeye ulaşabilmek için Anayasamızın ruhuna aykırı [illegible] Kanun, maddeleriyle ve aynı mahiyetteki hareketlerle mücadele etmek,

e) a, b, c, d fıkralarında izah edilen gayeleri taşıyan yurddaşları çoğaltarak Büyük Millet Meclisinde partimize kayıtlı eyə mikdarını artırmak, bu sayede yapılmış veya yapılacak kanunların partimizin esas umdelerine uygun olmasını sağlamak.

2 — Tek dayanağı Anayasa olan ve hükûmet şekilleri içinde «cumhuriyet» i hedef tutan partimizin alâmeti farikası (bayrağı) ve umdelarinin sembolü; beyaz zemin üzerine kırmızı ile çizilmiş bir (Ok) ve (Yıldız) dır. Yıldız, sağ üst köşede olup ok, sol alt köşeden bu yıldızın doğrudur ; ve yıldızın iki ucu arasındaki açıdan karşıdaki ucu ortasına doğru bir istikamet takip eder. Burada beyaz zemin (demokrasi) yi, kımıyı yıldız (sosyalizm) i kırmızı ok da (adalet) i ve (devletçilik) i ifade etmektedir.

Başbakanın nutku

(Baştarafı 1 incide

kası ve saire gibi; bundan başka halk partisi hükûmetleri ferdin yapmadığı veya yapamadığı işleri yapar.

Halk partisi laiktir, yani din ve dünya işlerini birbirinden ayırmış ve dinin, hırsların kaynaştığı dünya işlerine karışmasını yasak etmiştir.

Bir yazıcımızın dediği gibi altı ok milletin bağrına saplanmış birer hançer değil, bilâkis yetişen gençliğimize rehberlik eden çok kıymetli birer meşaledir.

Bundan sonra Saraçoğlu Osmanlı devrindeki vaziyet ile Cumhuriyet devrindeki ilerlemeyi rakkamlara istinaden mukayese etmiş, bu suretle Halk partisinin yaptığı işleri belirtmiştir.

Arkadaşlar,

Hepimiz bilmeli ve inanmalıyız ki, madenler gibi ormanlar da şahısların değil memleketin ve milletin malıdır. Bu servetler para kazanmak için değil, muhafaza edilmek ve yerine yenisi bulunmak veya yetiştirilmek için işletilir. Onun için tarım bakanlığı ormanlarımızı zalim baltanın tahribatından korumak için bütün tedbirleri almış ve gün geçtikçe biraz daha iyileşen yolda ilerlemeye başlamıştır.

Tarım bakanlığının önemli işlerinden biri de yurt dahilindeki tohumları islâh etmektir. Bu yolda mesainin ilk semeresi olarak pamuk tohumları baştan başa islâh, edilmiş, yeni bir keten cinsi elde edilmiş, hububatın islâhı yolunda da geniş adımlar atılmaya başlanmıştır.

İmparatorluk devrinde dolaysız vergilerin yüzde 87 si köylüden yüzde 13 ü şehirliden alınıyordu.

1935 de ise yüzde 31 i köylüden, yüzde 69 u şehirliden alınıyordu. 1944 de yüzde 42 si köylüden yüzde 58 i şehirliden alınmıştır. Bu son nisbetler toprak mahsulleri vergisinin kaldırılmasından dolayı değişmiş ve 1946 yılında köylünün vereceği dolaysız verginin nisbeti yüzde 11 e düşmüştür.

940 senesinde bütçemizin yekûnû 54 küsûr milyon idi ve buna mukabil varidatımızın yekûnû yarısını zor geçiyordu. Halbuki bugün bütçemizin yekûnû 1 milyara vardı. Bunu karşılamak için lâzım olan meblâğın 900 milyonunu adi varidatla temin edeceğimize emin bulunuyoruz.

Harp yılları masraflarını karşılamak için yapılan borçların üç devlete ait rakamlarını yanyana görmek bizim mali durumumuzun ne kadar sağlam olduğunu gösterir. 1940 da Türkiye, masraflarının yüzde 42 sini; İsviçre, yüzde 52 sini; İngiltere, yüzde 62 sini borçla karşılamıştır. 1941 de ise Türkiye yüzde 34 ünü, İsviçre yüzde 50 sini, İngiltere yüzde 55 şini kezalik borçla karşılamıştır. Halbuki 1944 de Türkiye, masraflarının yalnız yüzde 10 nunu, İsviçre ise yüzde 58 ini, İngiltere de yüzde 46 sını keza borçla karşılamıştır.

Mali bünyemizin sağlamlığına ve maliye cihazının hergün biraz daha iyi işlediğine büyük delillerden biri de maliyemizin harp yıllarında bazı müesseseleri satın almaya ve bazı eski borçları ödemeye muvaffak olmasıdır. Bunlar arasında hiç şüphesiz en büyük muvaffakiyet osmanlı borçlarının top yekûn ödenmesidir. Maliyemiz, bu borcun tahvillerini mukavelenamedeki selâhiyete dayanarak erken ödemeye tâbi tutmuş ve tatbik etmiştir. Bugün beheri 500 franklık bir milyon yediyüz küsür bin tahvilden bir milyon dörtyüz küsur bini ödenmiş, geriye kaybolanlar da dahil olduğu halde 300 küsur bin tahvil kalmıştır ki bu da takriben onbeş onaltı milyon Fransız frangı eder.

Meclisin son günlerinde çıkarılmış olan 100 milyon lira sermayeli Türkiye emlâk kredi bankası kanunu da memleketin inşa kudretini artıracak ve böylece maliyemiz için yeni ve parlak bir muvaffakiyet zemini teşkil edecektir.

Buraya kadar sayıp döktüğüm işler cumhuriyet devrinin başlıca eserleridir. Unutmamalıdır ki, Cumhuriyet yıkılmış, yakılmış, ve harap olmuş bir vatan, yorulmuş, azalmış ve ezilmiş bir millet devralmıştır. Buna rağmen kısa zamanlarda bir çok eser ve mamureler yaratmıştır. Bunlardan maada her sahada üçer, beşer senelik fenni plânlar hazırlanmış ve hatta bunlardan bir kısmı daha şimdiden tatbika başlanmıştır. Öyle ümid ediyoruz ki Türk milletinin çokluğu bizim partimizle dava birliği yapacak olursa şimdiden hazırlanmış ve bazıları tatbike bile geçmiş olan bu üçer ve beşer senelik plânlarla Türk vatanını son yirmi sene içinde yaptıklarımızın bir kaç misli ile donatmak imkânı verilmiş olacaktır.

Kazanılan muharebeler, yapılan inkılâplar, vücuda getirilen eserler tamamen Türk milletinin malıdır. O Türk milleti ki Mustafa Kemal'in bayrağı altında koşarak yürümüştür. Hiç şüphe yok mal ve eser milletindir. Fakat millet şeflerini bulmasaydı, bugünkü varlığı belki zor yaratırdı. Kezalik şefler, millet olarak Türk milletini bulamasalardı bugünkü güzel eserleri görmek kabil olmazdı.

Bu mevzular her aklıma geldikçe kendi kendime sorarım: Saraçoğlu, senin bu yapılan işlerde ve yaratılan eserlerde ne hissen vardır?

Derhal yine kendi kendime cevap veririm: Yapılan işlerin ve yaratılan eserlerin 1942 senesine kadar olan kısmında yalnız her Türk çocuğunun hissesi kadar hissem vardır. 1942 den bugüne kadar olan kısmında da yine yalnız her Türk çocuğunun ve sadece her Türk çocuğunun hissesi kadar bir hissem vardır.

Bu hisseleri 1942 den evvel ve sonra diye ikiye ayırmanın tek sebebi benim başbakanlık vazifesini ifaya çalıştığım son dört senedeki devlet ve millet işleri hakkında biraz daha yadimi mecbur saydığım içindan izahat arzetmeye kendini mecbur sandığım içindir.

Arkadaşlar,

Görüyorsunuz ki, alınlarımız açık, yollarımız belli işlerimiz ortadadır. Şimdi hüküm vermek sizindir. Biz sizin yalnız vicdanlarınızdan gelen oyları istiyoruz. Ve yalnız bunları istiyoruz. Bunları isterken de memurin kanununun 9 uncu maddesinde «memurların siyasi cemiyet ve kulüplere intisap ve devamları, her nevi intihabata müdahaleleri ve siyasi neşriyat ve beyanatta bulunmaları memnu ve bilmuhakeme subutu halinde tardlarını muciptir. Ve vekillerin mezun kılacakları memurlar ile valiler ve onların selâhiyet verecekleri memurlar beyanatta bulunabilirler» denildiğini ve cumhuriyet türkiyesinde yalnız kanunun hakim olduğunu ve yalnız kanunun hakim olacağını önümüzdeki intihaplar dolayısiyle hatırlatmayı da faydalı görürüm.

Arkadaşlar,

Türk milleti bana bir çok işler verdi. Ödemiş belediye reisliğinden milletvekilliğine çıkardı. İçerde ve dışarda siyasi ve mali bir çok işler emanet etti. Millî eğitim bakanı, maliye bakanı, adâlet bakanı, dışişleri bakanı, başbakan yaptı. Ben de aklımı enerjimi ve sıhhatimi bu yüksek makamların ve mükâfatların borçlarını ödemeye vakfettim. Ve bu yolda çalışmaktayım.

Fakat benim yerleştiğim bir yer vardır ki beni oradan yalnız ölüm ayırabilir, o da cumhuriyet halk partisi neferliğidir.

Bundan başka beni ölümün bile ayıramıyacağı bir bağım daha vardır ki o da Ödemişli Saraç Mehmet ustanın oğlu Şükrü Saraçoğlu olmak, Ödemişli Saraç Mehmet ustanın oğlu Şükrü Saraçoğlu kalmaktır.

Bir ocağın önünde

(Baştarafı 3 üncüde)

ları az çok konuşurlar, konuşmak, türkü söylemek onların işlerine mani olması şöyle dursun, onlara kuvvet verir. Amma maden işçisi için iş öyle değil. Öteye, küme küme insanların durmadan çalıştıkları diğer bir yere doğru gidiyoum. Bunlar yuvarlak uzun ağaçları taşıyorlar, önce kesilen yere götürüyorlar, sonra kesilmiş parçaları arabalara yerleştirip içeriye sevkediyorlar.

Birine: Bu ağaçlar da ne olacak hemşerim, diyorum.

«içeriye, ocağa götüreceğiz, götüreceğiz» diyorlar.

Dikkat ediyorum. Ağaç işi ile uğraşan az çok konuşkan insanlar, diğerleri gibi insanın yüzüne bet bet bakmıyorlar, güldükleri, tatlı tatlı baktıkları da oluyor da doğrusu.

Hiç konuşmıyan insanlar ya içerde çalışanlar veya dışarıda kömür arabalarile uğraşan, onları boşaltan, tekrar getirip götüren, yıkayan, meşgul olanlar oluyor.

Onlar ocağın ağzından çıkan hemen hemen on onbeş hat üzerinde çalışıyorlar. Arabalar mütemadiyen gidip geliyorlar, dönen arabaların yağlı pis, kolları, pisliği arasında köstebekler gibi durmadan çalışıyorlar. kömürlerin yıkandığı yerlee, lavvalara doğru bidiyorum. Gördüğüm insanlar orada da mahzun, hayvanlar gibi sessiz sedasızdılar. Etraflarile küçük bir alâkaları yok, gelene geçene bakmıyorlar, makine gibi kendi kendilerine çalışıyorlar.

Uzun sarı suratları ip gibi vücutları üzerinde ağır ağır hareket ediyor kâh geriye kâh yanlara düşerek çalışıyorlar. Belli ki başlarını yumruk kadar başlarını hemen hemen zor tutuyorlar.

Birine:

— Kaç para alırsın, diyorum.

— «100 kuruş» diyor.

— Ne yersin, diyorum.

Tuhaf tuhaf yüzüme bakıyor. Sonra önüne, kindar, nefretle dolu, mahzun, önüne bakıyor.

— Ne verirlerse, diyor.

— Kaç yaşındasın

— 35.

— Kaç senedir çalışıyorsun?

— 15.

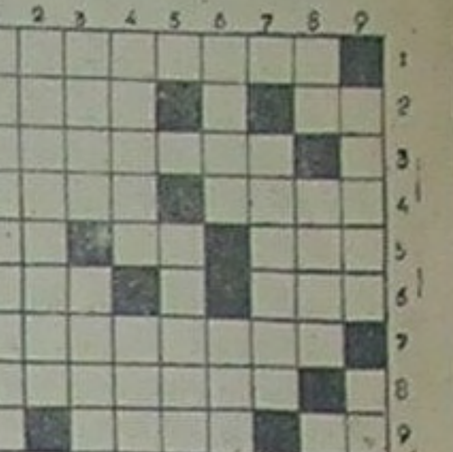
— Hep bu işte mi?

— Hep bu işte, ya içerde, ya dışarda yani ya kazmacı, kürekçi, ya dışarda arabacı.

Susuyorum. Kömür tozu dağlarını, yıkanmış bakılmış kömür taşı dağlarını, onların arasında çalışan insanların yanlarına doğru yöneliyorum. Kürekle çalışıyorlar. Kömür dağlarını düzeltiyolar. Taşları, büyük dağ halinde taş dağlarını, pislikleri yakanlar ayrı, onların yanlarına doğru gidiyorum.

Önce, bütün bu insanların ellerile meşin ocaklardan tırnaklarını düşürerek, gözlerini közeterek bir ipe, fareye dokununcaya kadar çalışarak çıkarılan, sonra dışarıya katırlar, hayvanlar, insanlar, makineler, vasıtasile dışarıya çıkaran kömür dağlarına bakıyorum. Daha sonra uzaklara, kömür tepelerine bakıyorum. Sonra bütün bu tepelerin, dağların altında köstebekler gibi çalışan insanları düşünüyorum. Dağları bir oya gibi deldiklerini, saatlerce gidilen dar, rutubetli, yolları düşünüyorum.

BULMACA

Soldan sağa :

1 — Güzel bir şehrimiz. 2 — Bir erkek adı, su 3 — Dükkânı Ankara caddesinde, 4 — Tersi Budra markası, tersi üzüm suyu, 5 — Çift harf ipe serilir, işaretle anlatma, 6 — Bir firma, Kemer. 7 — Kırıklık ilâcı. 8 — Akşam eğlencesi, 9 — Facia, ateş.

Yukardan aşağı :

1 — Devrim, 2 — Kimlere? 3 — Bir devlet reisi, muhafızın frenkçesi, 4 — İlim budalası, yılan, 5 — Tersi Tayyare. 6 — Dumanlık, yarım armut, 7 — Tersi Rum adı, 8 — Hayır, insan, 9 — Adananın en ileri dergisi.

Dünkü bulmacamızın halledilmiş şekli:

Soldan sağa ve yukarıdan aşağı.

1 — Sosyalizm, 2 — Oya, limon, 3 — Sabri 4 — Ramazan, 5 — Alimler, 6 — Li AEG, Aç 7 — İm, ZR, Ali 8 — Zora, Alay 9 — MN, Naciye.

BORSA

Londra	1 Sterlin	5.22
New-York	100 Dolar	130.50
Paris	100 Fransız Fr.	1.0875
Cenevre	100 İsviçre Fr.	30.3255
Stokholm	100 İsveç Kr.	31.1325

ESHAM VE TAHVİLAT

İkramiyeli % 5 938	20.95
% 7 934 Sivas-Erzurum 2—7	19.77
% 7 941 Demiryolu 3	20.85
% 7 İkinci tertip Milli Müdafaa	19.65
% 7 Üçüncü tertip Milli Müdafaa	19.85
% 7 Dördüncü tertip Milli Müdafaa	19.95

Türkiye Sosyalist Partisi Programı

(Dünkü sayımızdan devam)

Madde 27 — Cumhur Reisi her dört senede bir, tek dereceli ve gizli reyle doğrudan doğuya millet tarafından seçilecektir.

Madde 28 — İcra kuvvetini Cumhur Reisi temsil edecek, hükûmeti lüzumu kadar devlet, sekreteriyle Cumhur Reisi tarafından teşkil olunacaktır.

Hükûmetin vəzife ve selâhiyetleri:

1 — Teşrii meclis tarafından yapılan kanunları tatbik etmektir.

Madde 29 — Cumhur Reisinin teşrii meclis kararlarına karşı veto hakkı olmayacak, hususi affa ve ölüm cezalarının tasdikine selâhiyeti kılınacaktır.

Madde 30 — Vilâyet, kaza ve nahiyelerin idaresi, idare âmirlerinin reisliğinde her üç senede bir doğrudan doğruya seçilecek olan ikişer kişilik mahalli heyetlerce yürütülecek ve vilâyet umumi meclisleri kaldırılacaktır.

Madde 31 — Şehir ve köylerin idaresi şehir ve köy meclislerine ait olacak, bu meclislerin reisi ve azası her üç senede bir doğrudan doğruya şehir ve köy halkı tarafından seçilecektir.

Mahalli idarelerin mali ve idari vaziyet ve selâhiyetleri için hususi kanunlar yapılacaktır.

V — SEÇİM SİSTEMİ VE PRENSİPLERİMİZ

Madde 32 — Partimizce seçim 18 yaşından yukarı bütün vatandaşların, subay ve erler de dahil olmak üzere devlet idaresine bilvasıta iştirakini temin eden demokratik bir sistemdir.

Madde 33 — Bütün seçimler, siyasi partilerin nezareti altında, nisbi temsil esasına göre tek dereceli ve gizli yapılır.

Madde 34 — Her seçin için siyasi partilerce namzet gösterilir. Ayrıca müstakil olarak namzetlik konulabilir.

Madde 35 — Cumhur Reisi bütün Türkiye seçmen sayısının üçte ikisiyle seçilir. Bu nisap mevcut olmazsa seçim tekrarlanır.

Araya bir devrelik fasıla girmedikçe aynı şahıs ikinci defa Cumhurreisi seçilemez.

Madde 36 — Her vilâyet bir seçim dairesidir. Partili partisiz millet vekili namzetleri aldıkları rey sırasına ve seçim dairesinin çıkaracağı milletvekili mikdarınca kazanmış sayılırlar.

Madde 37 — Partilere verilmiş olupta nisap harici kalan ve kazanmıyan bütün seçim dairelerindeki diğer reyler her parti için ayrı ayrı toplanarak bu reylerden her otuz bini için ayrıca bir milletvekili seçilir.

Madde 38 — Seçim dairelerindeki bütün nüfuzun her elli bin ve küsuru için bir millet vekili hesap edilir.

Madde 39 — Devlet bütçesine esas olan vergilerin demokratlaştırılması ve âdil ölçülere dayanması gerektir. Bu sebeple partimiz

1 — Yoksul halk kütlelerinin zaruri ihtiyaçlarını karşılıyan eşya üzerindeki istihlâk vergilerini asgari hadde düşürmek,

2 — Tatbikatta doğrudan doğruya müstehlike tahmil edilmiş olan vasıtalı vergi sistemini terketmek.

3 — Toprak, hayvan ve yol vergilerini ancak normal geçim haddini aşan aile gelirleri üzerinden tatbik etmek.

4 — Yalnız kol ve kafa emeğiyle geçinenlerin gelirleri üzerine konmuş olan bütün vergileri kaldırmak,

5 — İntikal harçlarile sermayenin

(Devamı var)